

Täysistunto

Keskiviikko 6.11.2024 klo 14.00—16.27

21. Lakialoite laiksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta annetun lain kumoamiseksi

Lakialoite LA 35/2024 vp Tytti Tuppurainen sd

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.15 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lakialoite laiksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuen lakkauttamisesta. Kyse on lakisääteisestä tuesta, joten sen lakkauttamiseen tarvitaan eduskunnan käytäntöjen mukaisesti lakialoite budjettialoitteen rinnalle. Esitys on tänäkin vuonna osa SDP:n vaihtoehtobudjettia.

Orpon hallitus on tiukassa taloudellisessa tilanteessa tekemässä syviä leikkauksia läpi yhteiskunnan, ja niistä kipeimmät osuvat peruspalveluihin, koulutukseen ja ihmisten hyvinvointiin, mutta samaan aikaan hallitus jättää yritystuet lähes tyystin suojaan sopeuttamiselta. Tämä arvovalinta on kestävä.

Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki kuten kaikki muutkin säädettiin hyvässä tarkoituksessa, mutta se ei ole asiantuntija-arvioiden mukaan edistänyt vihreää siirtymää kustannustehokkaasti. Tämä tuki, 150 miljoonaa euroa nykymuodossaan vuoden 2025 budjetissa, ei ohjaa tarpeeksi päästöjen vähentämiseen vaan toimii ennemminkin suoran tuotantotuen muodossa. Vihreän siirtymän rahoituksen kustannustehokkuuteen ja kykyyn vähentää päästöjä on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota tässä taloudellisesti kireässä ajassa. SDP esitti jo viime vuonna vaihtoehtobudjetissaan, että tämä tuki tulisi lakkauttaa pääosin säilyttävänä ja tehottomana tukena, ja nyt teimme tästä lakialoitteen.

Myös esimerkiksi valtiovarainministeriö on esittänyt juuri tämän tuen karsimista. Ministeriö arvioi julkisen talouden kartoituksessaan vuosi sitten, että tukia tulisi karsia erityisesti säilyttävien yritystukien osalta. Valtiovarainministeriö nosti tämän tuen siis esimerkiksi. Selvää on, että yritystukien painopiste on oltava taloutta uudistavissa tuissa. Tällä hetkellä energiantensiivisen teollisuuden sähköistämisessä vaatimus on, että toiminnanharjoittajan on käytettävä myönnetystä tuesta vähintään 50 prosenttia kehittämistoimeen, jolla se tavoittelee päästövähennyksiä, energiatehokkuusparannuksia tai uusiutuvan energian osuuden lisäämistä energiankulutuksessa. Tämän osuuden tulisi vähintäänkin olla suurempi, jos tällaista tukea jatkettaisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

Suomi tarvitsee kestäväää kasvua, ja suomalaisten yritysten menestys on riippuvainen vihreän siirtymän onnistumisesta. Kun tässä taloudellisessa tilanteessa on tehtävä säästöjä, säilyttävien yritystukien on oltava mukana. On toki huomattava, että tuki säädettiin alun perinkin määräaikaiseksi, ja myös pääministeri on nostanut esiin, että tuki lakkaa määräajan, vuoden 26, jälkeen. SDP esittää, että energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta luovutaan jo etuajassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen.

16.18 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on aika useasti esitetty, että osana julkisen talouden tasapainotusta myös yritystukia tulisi kriittisesti tarkastella ja yritystukia tulisi vähentää ja sitä kautta saavuttaa sitten julkiseen talouteen säästöjä. Näin oikeastaan näitä puheenvuoroja on käytetty niin täältä salin vasemmalta puolelta kuin sitten aivan tuolta salin oikealtakin puolelta, ja kaikki olemme olleet yhtä mieltä siitä, että yritystukia olisi syytä karsia.

No, nyt tässä meillä on käsittelyssä aloite, joka tosiasiallisesti juuri johtaisi ja tähtääkin siihen, että yritystukia karsimalla voidaan hakea myös julkiseen talouteen säästöjä. Niin kuin edustaja Kumpula-Natri hyvin tuossa kuvasi, varsinkin tilanteessa, jossa julkisessa taloudessa on krooninen tarve etsiä säästöjä joka vuosi, olisi syytä ainakin aloittaa ensimmäisenä sellaisista kokonaisuuksista, joilla tänä päivänä ei nähdä tarvetta myöskään taloutta uudistavina toimenpiteinä, kuten nyt esimerkiksi tässä kyseessä oleva tuki, joka joka tapauksessa on muutaman vuoden päästä loppumassa, ja jotka olisi syytä näinä aikoina, kun säästöjä tarvitaan, säästää jo nyt saman tien.

Tämä mittaluokka, 150 miljoonaa euroa, on myös valtiontalouden näkökulmasta kohtuullisen iso, ja tällä voitaisiin mieluummin paikata sitten niitä säästöjä, joita tehdään esimerkiksi ihmisten välttämättömiin palveluihin. Me sosiaalidemokraatit mieluummin haluamme turvata nämä ihmisten välttämättömät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja olemme valmiita etsimään säästöjä muualta, ja tässä on yksi konkreettinen säästökohde, jota olemme tarjonneet jo viime vuonna, ja tarjoamme sitä jälleen, ja hallitus voisi siihen suoraan tarttua.

Erityisen perusteltua olisi tarkistella näitä yritystukia senkin takia, että kun me tässä kuitenkin jatkuvasti olemme myös yhteiskuntana suunnittelemassa uusia tukia — tälläkin hetkellä hallitus varmaan tulevana viikkoina tuo tänne eduskuntaan käsittelyyn tämän uuden tukimekanismin, jolla pyritään varsinkin vauhdittamaan näitä vihreän siirtymän investointeja — niin minusta on selvää, että vanhoista on silloin luovuttava. Senkin takia olisi perusteltua, että näiden yritystukien kokonaisuutta katsottaisiin laajasti lävitse, kun kuitenkin pelkästään suorien tukien osalta kysymys on sellaisesta miljardista eurosta joka vuosi, jota käytämme yritysten tukemiseen, ja kun me olemme uusia tukia täällä suunnittelemassa ja tuomassa niitä, niin silloin on syytä myös vanhoista pystyä luopumaan.

Pidän tätä aloitetta erittäin perusteltuna, ja sosiaalidemokraatit tulevat omassa vaihtoehdossaan osoittamaan, että muissakin kokonaisuuksissa ja yritystukien kokonaisuudessa voidaan säästää, vaikka hallitus ei valitettavasti näihin olekaan tarttunut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri. — Edustaja, onko mikrofoni päällä? [Miapetra Kumpula-Natri: Vain toinen nappi!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

16.21 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Salissa on monta kertaa käyty keskustelua siitä, otammeko valtiontaloutta ja koko Suomen taloutta tarpeeksi vakavasti ja osaako oppositio ehdottaa myös säästökohteita. Tässä tosiaankin toistan vielä, kuten edustaja Räsänen kuvasi, että 150 miljoonaa on merkittävä summa yhdelle vuodelle yhdellä valtiontukimekanismilla ja sähköistämistuella. Ja kun tässä vaatimuskin on, että vain puolet tuen käyttökohteista täytyy olla uudistuvaa tai sähköistämiseen siirtymistä tai fossiilisista luopumista, niin ainakin se 75 miljoonaa on silloin hyvin passivoivaa tukea ja sen takia merkittävä säästömahdollisuus ja parempi tukien kohdentaminen ja myös koko arvovalinta siitä, mistä leikkauksia tehdään. Tämä on mahdollista hallituksen ottaa myös sitten omaan toimeenpanon toteuttamiseen. Sitä kautta tämmöinen idea on tarjottu useampaankin kertaan nyt sitten hallituksen ja koko eduskunnan toimitettavaksi. Emme passivoi yrityksiä, vaan koko Suomi oikeastaan tarvitsee nämä vihreät investoinnit ja puhtaan siirtymän.

En ole nähnyt parempaakaan suunnitelmaa kuin se yli 200 miljardia oleva lista, josta EK hyvin pitää yllä aiotuista hankkeista, jotka tähtäävät vihreään kasvuun. Jos joku toinen ala jostain tulisi, niin olisi hienoa nähdä samanmoisia investointi- ja kasvusuunnitelmia. Suomi oikeastaan kaatuu tai etenee tällä vihreällä kasvutahdilla, jota ollaan julkisesti yrityspuolelta jo suunniteltu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

16.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kumpula-Natri tässä hyvin edellä totesi, niin varmaan meidän kaikkien yhteinen tavoitteemme on todella edistää tätä vihreätä siirtymää, vihreitä investointeja, koska niitä Suomi todella tarvitsee. Tässä täytyy todeta, että tämän hallituksen aikanahan tämä investointihalukkuus varsinkin näihin vihreän siirtymän investointeihin on suorastaan dramaattisesti vähentynyt, kun vertaa niihin suunnitelmiin, joita jo edellisenkin kauden aikana yrityksillä on ollut. Sen takia meidän tulisi käyttää enemmänkin voimavarojamme siihen, millä tavoin voimme vaikuttaa siihen, että nämä vihreät investoinnit lähtevät todella toteutumaan ja sitä kautta Suomeen saadaan uutta työtä, saadaan luotua uutta kasvua.

Kun tämän tuen osalta on osoitettu, että tässä on hyvin paljon enemmänkin näitä passivoivia elementtejä, senpä takia olisi todella syytä nyt keskittyä sitten siihen, että kun uusia tukia muovaamme — ja nyt todella odotamme, että hallitus tuo tänne tämän investointikannustimen — niin sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, että sen investoinnin alarajaa olisi syytä laskea, jotta myös keskisuuret yritykset saataisiin mukaan tekemään näitä investointeja. Myös tukiaikaa olisi syytä pidentää kahteen vuoteen, jotta se oikeasti keskittyisi myös uusiin investointeihin. Näitä samoja elementtejä ovat myös lausunnonantajat omissa palautteissaan tähän lakiesityksen antaneet. Kun tiedetään, että sitten, jos näitä parametrejä muutetaan, niin totta kai tästä koituu valtiolle myös suuremmat tulonmenetykset. Senpä takia on johdonmukaista toimia silloin niin, että kun halutaan tehdä joku uusi tuki — ja sosiaalidemokraatit esittävät, että tehdään parempi tuki kuin mitä hallitus on esittämässä — osoitamme myös sitten kohteita, joista voidaan säästää. Senpä takia on todella syytä tarkastella yritystukia kriittisesti, elikkä karsitaan niitä tukia, jotka enemmänkin painottuvat vain nykytilan säilyttämiseen, ja kohdistetaan panoksemme niihin tukisiin, joilla oikeasti pyritään vauhdittamaan yhteiskunnan uudistumista, luomaan taloudellista kasvua ja takamaan suomalaisille työpaikkoja. Veikkaisinpa, että suomalaisten laaja enemmistö ja myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

yritysten laaja enemmistö on täysin samaa mieltä tästä asiasta, että Suomen vähäiset paukut, joita meillä on käytettävissä, laitetaan enemmänkin uuden luomiseen kuin vanhan säilyttämiseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.